

Timo Huhtamäki

Suuntaviivoja Verstasteatterin kehittämiseksi

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Musiikkipainotteinen sosiokulttuurinen työ

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikkipainotteinen sosiokulttuurinen työ

Tekijä: Huhtamäki, Timo

Työn nimi: Suuntaviivoja Verstasteatterin kehittämiseksi

Ohjaaja: Kareinen, Jussi

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 31

Liitteiden lukumäärä: -

Tämän opinnäytetyön keskiössä on Seinäjoen kaupunginteatterin Verstasteatteri. Ennen kuin kerron Verstasteatterin kehityksestä nykypäivään sekä tulevaisuuden näkymistä ja kehittämismahdollisuuksista avaan hieman suomalaista laitosteatteria, kunnallista ja osakeyhtiötettyä teatteria ja itsenäisten teatteriryhmien toimintaa.

Opinnäytetyössä pureudutaan Verstasteatteriin fyysisenä tilana sekä valotetaan sitä, mitä kaikkea Verstasteatteri on pitänyt ja pitää sisällään. Lopussa pohditaan Verstaan mahdollisuuksia ja tulevaisuutta. Verstasteatteri erityisesti nuorison teatterina on ollut mukana haavekuvissa alusta asti. Tulevaisuutta pohditaan paitsi erityisryhmien kannalta, ennen kaikkea nuorison kannalta.

Avainsanat: Verstas, teatteri, mahdollisuudet, tulevaisuus, nuorisoteatteri, erityisryhmät

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Socio-cultural work (music)

Author/s: Huhtamäki, Timo

Title of thesis: Guidelines for the development of the Verstasteatteri

Supervisor(s): Kareinen, Jussi

Year: 2015 Number of pages: 31 Number of appendices: -

This thesis focuses on Verstasteatteri, which is part the Seinäjoki City Theatre. Before dealing with the development of Verstasteatteri until the present day, as well as its future prospects and development opportunities, I present in brief the Finnish theatre institution, municipal and company-form theatres and independent theatre groups.

This thesis treats Verstasteatteri as a physical space and sheds light on what all Verstasteatteri involves. Finally, the thesis includes a reflection on workshop opportunities and the future. Verstasteatteri, particularly as a youth theatre, has been involved in dream images from the beginning. Its future is considered, apart from special groups, especially from the perspective of young people.

Keywords: Verstas, theatre, opportunities, future, youth theatre, special groups

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	5
2 TAUSTAA.....	7
2.1 Suomalainen laitosteatteri.....	7
2.1.1 Kunnalliset ja osakeyhtiöityt teatterit.....	8
2.2 Itsenäiset teatteriryhmät.....	10
3 VERSTASTEATTERI.....	12
3.1 Osana kaupunginteatteria.....	12
3.2 Verstasteatterin historia.....	13
3.3 Verstasteatterin nykytila.....	15
4 AJATUKSIA VERSTASTEATTERIN KEHITTÄMISEKSI.....	17
4.1 Verstasteatterin sisällön tuotanto.....	17
4.2 Verstasteatterin imago.....	20
4.3 Yleisötyön arvo ja sen mahdollisuudet.....	21
4.4 Verstasteatterin ympärivuotinen käyttö.....	22
4.5 Verstasteatterin tuotannolliset mahdollisuudet.....	22
4.5.1 Talon omat tuotannot.....	24
4.5.2 Vierailevat tuotannot.....	25
4.5.3 Varausjärjestelmä.....	25
4.6 Verstasteatterin viestintä.....	26
4.6.1 Sisäinen viestintä.....	26
4.6.2 Ulkoinen viestintä.....	27
5 POHDINTA.....	28
LÄHTEET.....	30

1 JOHDANTO

Kulttuurin arvoa on turha mitata rahassa. Teatteri on ollut jo kauan hyvin oleellinen osa kulttuuria, sen juurten ulottuessa antiikin Kreikkaan. Teatterissa ihmiset näyttelevät muille ihmisille puheen, tanssin ja liikkeen keinoin.

Teatteriala on fyysisesti ja psyykkisesti raskas, mutta siitä huolimatta alalle on vuodesta toiseen runsaasti pyrkijöitä. Teatteri on myös pysynyt kilpailevien kulttuuri-
muotojen muassa lujasti, vaikka maailma teatterin ympärillä muuttuu nopeasti. Näinä aikoina teatterilla on kovat taloudelliset paineet. Maailman digitalisoituminen ja virtualisoituminen tuovat teatterille haasteita. Edellä mainittuja ei kannata nähdä pelkästään uhkana vaan ovina uusiin osallistumisen muotoihin.

Tämän opinnäytetyön keskiössä on Seinäjoen kaupunginteatterin Verstasteatteri ja sen kehittäminen. Lähdin tekemään katsausta Verstasteatterin historiaan, nykytilaan, tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin, kun teatterin taholta tällainen toive tuli tiedustellessani mahdollista opinnäytetyöaihetta päättöharjoittelussani Seinäjoen kaupunginteatterissa syksyllä 2014.

Varsin pian selvisi, että kysymys on hyvin mielenkiintoisesta kohteesta, joka syystä tai toisesta on jäänyt liian vähälle huomiolle, siitäkin huolimatta, että Seinäjoen kaupunginteatteri valittiin vuoden teatteriksi maaliskuussa 2015.

Lähempänä nuorta, kuin keski-ikäistä olevana otin erityisesti onkeeni Verstaan alkuperäisestä filosofiasta, jonka keskipisteessä kokeellisen ja vaihtoehtoisen teatteritoiminnan lisäksi olisi nuoret. Tästä syystä tämä opinnäytetyö sivuaa muita ihmisryhmiä enemmän nuorison kokemuksia, toiveita, osallistamista ja yleensä nuorten tapaa kokea maailma.

Ollessani työharjoittelussa Seinäjoen kaupunginteatterilla haastattelin lipunmyyjää Backstage-klubin tiimoilta. Backstage-klubilaisten ollessa pääosin nuoria, minua kiinnosti heidän mielipiteensä Verstaasta. Lähetin lipunmyyjälle simppelein kyselyn, jossa halusin tietää, mitä mieltä Backstage-klubilaiset Verstaasta ovat ja mitä he toivoisivat siellä tulevaisuudessa olevan. Lipunmyyjä sitten toimitti viestini heille kai-

kille. Sainkin erittäin hyviä vastauksia ja niitä lukiessa selvisi, että toiveissa ja kokemuksissa on hyvin paljon yhtenevyyttä. Lisäksi haastattelin Seinäjoen kaupungintalon taiteellista johtajaa Vesa Tapio Valoa.

2 TAUSTAA

2.1 Suomalainen laitosteatteeri

Seirala (2007) kirjoittaa, että Suomalaista laitosteatteeria ovat viime aikoina leimanneet tietyt tiedotusvälineissä ja keskusteluissa toistuvat teemat, kuten rahan vähyys ja byrokratian raskaus. Yleisöä kiinnostaa lähinnä kevyt musiikkiteatteri ja toisaalta pääkaupunkiseutu imee puoleensa sekä katsojat, että näyttelijät. Tämä on tietysti omiaan kiihdyttämään teatteritoimintaa Tampereen pohjoispuolella. Näyttelijät työllistyvät yhä useammin televisioon, eivätkä nuoret tahdo pysyä maakunnissa. Uutta kotimaista teatteria kuitenkin syntyy ja yleisöäkin teattereissa käy mukavasti. Edellä mainitut vaikeudet ovat kuitenkin monen laitosteatteerin arkea ja muutoksia kaivataan. Kaupunginteatteriverkosto on suomessa hyvin tiheä ja tahto pienten paikkakuntien teattereiden toiminnan jatkamiseksi on löydetty. Muutama vuosi sitten Kajaanin kaupunginteatteri pelastui eduskunnan myöntämän lisärahoituksen turvin. Niimiä kerättiin adressiin teatterin puolesta ja lehdistö seurasi tilannetta tiiviisti. Kaupunginteattereissa on jotain kamppailun arvoista, eikä niistä tahdota luopua. Ainoastaan talouden mittareilla ei näiden laitosten arvoa voi mitata, sillä silloin maassamme ei olisi enää yhtään kaupunginteatteria. Kyse on jostain muusta, kuten kulttuurisista arvoista, elämyksistä, matkailuvaltista tai vain palavasta intohimosta teatteritaidetta kohtaan.

Seiralan (2007, 29–30) mukaan kaupunginteatteri on niitä elementtejä, jotka tekevät kaupungista kaupungin. Tämä on huomattu varsinkin viime vuosina kulttuurimatkailun ja luovien alojen suosion kasvaessa. Kaupunginteatteri luo ammattimaisuuden tunteen ja antaa kuvan kulttuurimyönteisestä kaupungista. Mahdollisimman laajan yleisön saavuttaminen ja monipuolisen ohjelmiston kautta jokaiselle jonkin tarjoaminen on laitosteatteerin punainen lanka. Kaikki toiminta-alueella asuvat yleisöryhmät tulisi tavoittaa. Usein kaupunginteattereilla on sekä suuri, että pieni näyttämö. Pienelle näyttämölle tuotetaan yleensä kokeellisemmat produktiot. 90-luvun laman aikana osa teattereista joutui sulkemaan pienen näyttämönsä. Kaupunkien oma väkimäärä ei yleensä ole teatterin toiminnan kannalta riittävää ja kaupunginteattereihin

tehdäänkin paljon ryhmämatkoja myös muualta. Yleensä kaupunginteatterin paikallisuutta halutaan tuoda esiin. Alueellisuutta ja paikallisuutta tuovat esille esimerkiksi Turun kaupunginteatteri, Joensuun kaupunginteatteri sekä Lappeenrannan kaupunginteatteri. Jotta saavutettaisiin laaja-alainen yleisö, määritellään taidekasvatuksen toteuttaminen alueella laitoksen tehtäviin.

Suomi omaa teatterin saralla vahvan harrastajapohjan. Kun teatterit vakiinnuttivat toimintaansa 1900-luvun alkupuolella, palkattiin ensimmäisenä täysipäiväisenä työntekijänä teatterin johtaja. Näyttelijät odottivat kuukausipalkkaista työsuhdetta kauan tämän jälkeen. Koulutusta näyttelijöillä ei ollut lainkaan, vaan ammattitaito perustui teatterissa kerättyyn esiintymiskokemukseen. (Seirala 2007, 33.)

2.1.1 Kunnalliset ja osakeyhtiötetyt teatterit

Ruokolainen (2012, 11) kirjoittaa, että 1800-luvulla Suomeen perustettiin nykyisten kaupunginteattereiden edeltäjiä. Jo ennen itsenäisyyden aikaa annettiin teattereille kunnallista tukea tai sen esivaihetta, kunnallisten alkoholiyhtiöiden avustuksia. Maa-ilmansotien välimaastossa jakautui teatterikenttä siten, että monissa kaupungeissa toimi sekä työväenteatteri, että porvarillinen teatteri ja molemmat kilpailivat sekä valtion, että kunnan tuista. Kaksoisteatterijärjestelmän purkaminen tuli ajankohtaiseksi teattereiden kunnallistuessa. 1940- ja 1950- lukujen taitteessa oli ensimmäinen yksityisten teattereiden kunnallistumisbuumi ja luottamusmiespohjaiset teatterilautakunnat asetettiin täyskunnallisten teattereiden johtoon. Osa kunnallisista teattereista oli osakeyhtiöitä, joissa kaupungilla oli suurin osakeosuus ja kaupunki nimesi myös hallituksen suurimmaksi osaksi. Osakeyhtiömuotoista teatteria turvatummaksiksi koettiin täysikunnallinen teatteri, koska kaupunki ei samalla tavalla ollut vastuussa osakeyhtiötettyjen teattereiden rahoituksesta, vaan antoi sille vuosittaisen avustuksensa entiseen malliin. Kunnallistenkaan teattereiden asema ei ollut täysin turvattu, vaan menojen kasvaessa kuntien edustajat pohtivat niidenkin toiminnan supistamista.

Kunta asetti paljon vaatimuksia teatterin ohjelmiston laadun ja saavutettavuuden suhteen. Teatterikriisejä käytiin monta kertaa 1970- ja 1980-luvuilla. Kriisit koskivat

usein teatterin ohjelmiston taiteellista päätösvaltaa. Teatteri koettiin vahvasti julkiseksi palveluksi ja kunnallistaminen jatkui, vaikka tuolloin kunnallisen teatterin hallintojärjestelmässä oli monia epäkohtia. Siinä missä kunnallistamista tapahtui, tapahtui myös yksityistämistä, esimerkiksi Imatran teatteri kunnallistettiin vuonna 1984, yksityistettiin vuonna 1998 ja kunnallistettiin taas vuonna 2007. Jyväskylän kaupunginteatteri kunnallistettiin vuonna 2001 ja Joensuun kaupunginteatteri yksityistettiin vuonna 1996. Muutoksia yksityisyyden ja kunnallisuuden välillä on perusteltu milloin mitenkään ja kehityskulut ovat olleet riippuvaisia aina kunkin kunnan rakenteista ja historiasta. Kunnan saamasta valtionosuudesta ei kunnallinen teatteri ole välttämättä kovin helposti saanut sille kuuluvaa rahoitusosuutta ja kuntien säästötoimet ovat usein koskeneet teattereita täysimääräisenä. Yksityiset teatterit saavat kyllä valtionosuuden itselleen, mutta ne saattavat joutua maksamaan suuremman hinnan kunnan palveluista ja infrastruktuurin käytöstä. (Ruokolainen 2012, 11–12.)

Yhdistysmuodosta saadaan yksityistämisen etuja, mutta laajaan ja riskialttiiseen toimintaan se on soveltumaton. Säätiömuodossakin on etunsa, mutta kovin joustava se ei ole muuttuvassa toimintaympäristössä ja hallituksen valta ja vastuu pääsevät korostumaan. Osakeyhtiömuoto on kulttuurilaitokselle erittäin toimiva selkeän sääntelyn takia. Osakeyhtiön täytyy olla voittoa tavoittelematon, jotta se saa valtionosuutta. Osakeyhtiömuoto mahdollistaa oman talouden suunnittelun paremmin kuin vaihtoehtoiset muodot. Yksityistämisellä haetaan lähinnä joustavuutta hallinto- ja organisaatorakenteeseen. Voittoa tavoittelevaksi taidelaitos ei voi muuttua ja pitkäjänteinen sitoutuminen ja rahoittamisen merkitys kunnan taholta ei muutu. Muiden muassa Oulun kaupungin on muuttunut täyskunnallisesta täysin kunnan omistamaksi yleishyödylliseksi osakeyhtiöksi vuonna 2012. Ennen muutosta Tuomas Auvinen teki selvityksen eri organisaatiomuodoista, jossa hän päätyi ehdottamaan osakeyhtiötä Ouluun sopivimpana muotona. Tuolloin Auvinen totesi myös, että yleisellä tasolla hyvinä puolina kunnallisessa organisaatiossa nähdään likviditeettiongelmiin puuttuminen, kiinteä yhteys päärahoittajaan, työntekijöiden selkeä asema kunnan palveluksessa sekä kunnan muusta organisaatiosta saatava tuki ja osaaminen. Kunnallisen päätöksenteon hitauden, henkilöstöpolitiikan itsenäisyyden puutteen, talousohjauksen kömpelyyden ja pidemmän tähtäimen suunnittelun mahdottomuuden, kuntien säästötoimet sekä valtionosuuksien kulun kunnan kassan kautta hän mainitsi huonoiksi puoliksi. Edut ja huonot puolet ovat lähinnä päinvastaiset,

mitä tulee yksityiseen organisaatioon. Kummankin mallin pitkän tähtäimen suunnittelu pitää tiellään esteitä; kunnallisuudessa puuttuu oma tase ja yksityisyydessä kunnan sitoutuminen toiminnan rahoittajana on huonoimmillaan vuosittain tarkastelun alla. (Ruokolainen 2012, 14.)

2.2 Itsenäiset teatteriryhmät

Karjalainen, Kokkonen ja Loppi (2002, 6) toteavat, että vapaasta teatterikentästä puhuttaessa on tärkeää muistaa historiallinen perspektiivi. Kokonaan kiinteiden ryhmien ulkopuolella olevat teatteriryhmät tai ammatillinen teatteritoiminta eivät ole uusi ilmiö. Pikemminkin työntekijöiden erikoistumiseen, rakenteiden pysyvyyteen ja kiinteyteen perustuvat teatteritalot ovat teatterin historiassa harvinaisia. Länsi- ja itäeurooppalaisista teattereista suomalainen teatterikenttä eroaa juuri tässä mielessä. Suomalaisen teatterin historia liittyy vahvasti suomenkielisen kulttuurin itenäistymiseen ja nousuun: teatteri on ollut omiaan nostamaan kansallista itsetuntoa, yhtenäisyyttä ja sivistystasoa. Pitkään teatterilla oli Suomessa ollut lähinnä sosiaalinen ja kasvatuksellinen tehtävä, eikä niinkään taiteellinen ja viihdyttävä.

Mahdollisesti tästä johtuen useat teatterin uudistuspyrkimykset ja yhteiskuntakriittiset suuntaukset ovat tulleet Suomeen myöhässä, lievinä tai heti kohta unohtuvina. Yllämainittu tarkoittaa, että Suomessa katsottiin kuntien ja valtion kunnia-asiaksi rakentaa suuria teatteritaloja, hankkien niihin hyvät aineelliset ja henkilöstölliset resurssit, saattaa ja vakiinnuttaa teatteritoiminta kaikkien ulottuville. Tällaista toimintaa oli 50–70-luvuilla, jolloin alue- ja kaupunginteatterien verkosto luotiin. Vapaa kenttä tarkoittaa Suomessa kaikkea ammatillista teatteritoimintaa, joka tapahtuu näiden talojen ulkopuolella. (Karjalainen ym. 2002, 6.)

Kun 60-luvun alussa Suomeen rakennettiin suuria, moderneja teatteritaloja, saapui maahan Euroopassa jo kymmeniä vuosia vanha ryhmäteatteri-ajattelu. Varsinainen ryhmäteatteribuumi alkoi vasta 60-luvun lopulla. Ryhmäteatteri perustettiin 1967 ja vuonna 1970 Hurja joukko, AHAA, KOM, Nukketeatteri Vihreä Omena ja niin edelleen. 80-luvulla oli tyypillistä, että eri alojen taiteilijat muodostivat performanssiryhmiä. Tällaisten ryhmien toiminnan perustana oli työntekijöiden omat taiteelliset ja yhteiskunnalliset intressit. (Karjalainen ym. 2002, 6–7.)

Toinen suuri teatteriryhmien perustamisen aalto tapahtui 90-luvun alussa. Improvisaatioteatteri Stella Polaris syntyi 1990, Q-teatteri ja Porilainen Rakastajat-teatteri 1991, Lahtelainen Vanha Juko 1995 ja tamperelainen Teatteri Telakka 1996. Näiden ryhmien toiminta on myöhemmin vakiintunut. Noihin aikoihin toimi toki myös useita muitakin ryhmiä, jotka eivät välttämättä pyrkineetkään perustamaan vakiintunutta teatteria. Harva teatteritaitelija enää halusi tai edes piti mahdollisena tehdä teatteria kaikille. Vapaa kenttä rakentui yhä monimuotoisemmaksi, tekijöiden halutessa erikoistua eri tavoin ja valita työtoverinsa taidenäkemyksen ja maailmankuvan mukaan. 2000-luvun alussa vapaalla teatterikentällä työskenteli koko ajan suureneva joukko esittävän taiteen ammattilaisia.

Keskeinen piirre vapaalla kentällä on sen kaikki tasot lävistävä monimuotoisuus. Paremminkin teatterin vapaata kenttää voisi kutsua esittävän taiteen vapaaksi kentäksi, joka sisältää teatterin – myös lastenteatterin ja nukketeatterin, tanssin, sirkuksen, performanssin ja erilaiset kokeilevat muodot. Tehtävien monimuotoisuus on jossain määrin käytännön sanelema pakko, mutta myös taiteellinen ja ideologinen valinta, johon vapaan kentän joustavuus ja reagoivuus paljolti perustuu. (Karjalainen ym. 2002, 10–11.)

3 VERSTASTEATTERI

3.1 Osana kaupunginteatteria

Vuonna 1987 valmistunut Seinäjoen kaupunginteatteri on osa Aalto-keskusta, jonka Alvar Aalto suunnitteli. Samaan rakennukseen piti alun perin tulla teatterin lisäksi konserttisali ja musiikkiopisto. Teatteria ei Alvarin aikana alettu rakentamaan ja vastuu teatteritalon toteutuksesta oli Elissa Aallolla. Teatteri pitää sisällään neljä salia. Suurin sali, Alvar on mitoitettu 429 henkilölle, Studionäyttämö Elissaan mahtuu 100-120 ihmistä, Verstasnäyttämön ollessa 60 paikkainen. Ravintolanäyttämössä on 120 paikkaa. Kahvilatila on kahdessa kerroksessa. Teatterirakennus on julkisivultaan valkoista klinkkeriä. Sisäpinnoista löytyy Öölannin kalkkivilattiaa ja Aallolle tyypillisiä vaaleita värisävyjä ja kivi- tai puumateriaaleja. Sisustuksessa ja huonekaluissa on valaisimia ja ovenkahvoja myöten käytetty Artekin design tuotteita. Länsi-Suomen ympäristöministeriön 24.10.2005 vahvistaman päätöksen myötä ovat Seinäjoen kaupungin Aalto-keskuksessa sijaitsevat kaupungintalo, kirjastotalo, teatteritalo, virastotalo sekä Kirkkopuisto suojellut. Seinäjoen kaupunki haluaa suojella ainutlaatuista monumentaalirakennusten ryhmää. Suojelupäätös on sikälikin merkittävä, että kysymyksessä on ainoa Alvar Aallon kokonaisuudessaan toteutunut hallinto- ja kulttuurikeskus. (Tikkanen 2010, 24–25.)

Seinäjoen kaupunginteatteri on yhtiömuodoltaan osakeyhtiö. Kooltaan se on keskisuuri ammattiteatteri. Keskisuuri siitäkin huolimatta, että se on suuri sekä ohjelmistoltaan, että katsojamäärältään. Vaikka teatteri saa valtion- ja kaupungintukea, suuri osuus liikevaihdosta katetaan kuitenkin omilla lipputuloilla. Seinäjoen ollessa noin 200 000 asukkaan ympäröimä maakuntakeskus, koostuu sen yleisö laajan maakunnan katsojakunnasta. Varsinkin viikonloppuisin yleisöä saapuu bussilasteittain teatterille ympäri Suomen. Seinäjoen kaupunginteatterin tilat ovat varattavissa erilaisiin tilaisuuksiin. Teatterin tilat ovat muunnettavissa asiakkaiden toiveiden mukaan. Aulatiloiissa on järjestetty muun muassa messutapahtumia, näyttämöillä taas konsertteja ja luentotilaisuuksia. Ylälämpöissä on järjestetty tansseja ja taidenäyttelyitä, sekä teatterikahvilassa konsertteja ja muotinäytöksiä. Yritysten on mahdollista järjestää myös tilausnäytäntöjä ja asiakasiltoja. Illallisen ja leivoskahvit järjestää Fazer-

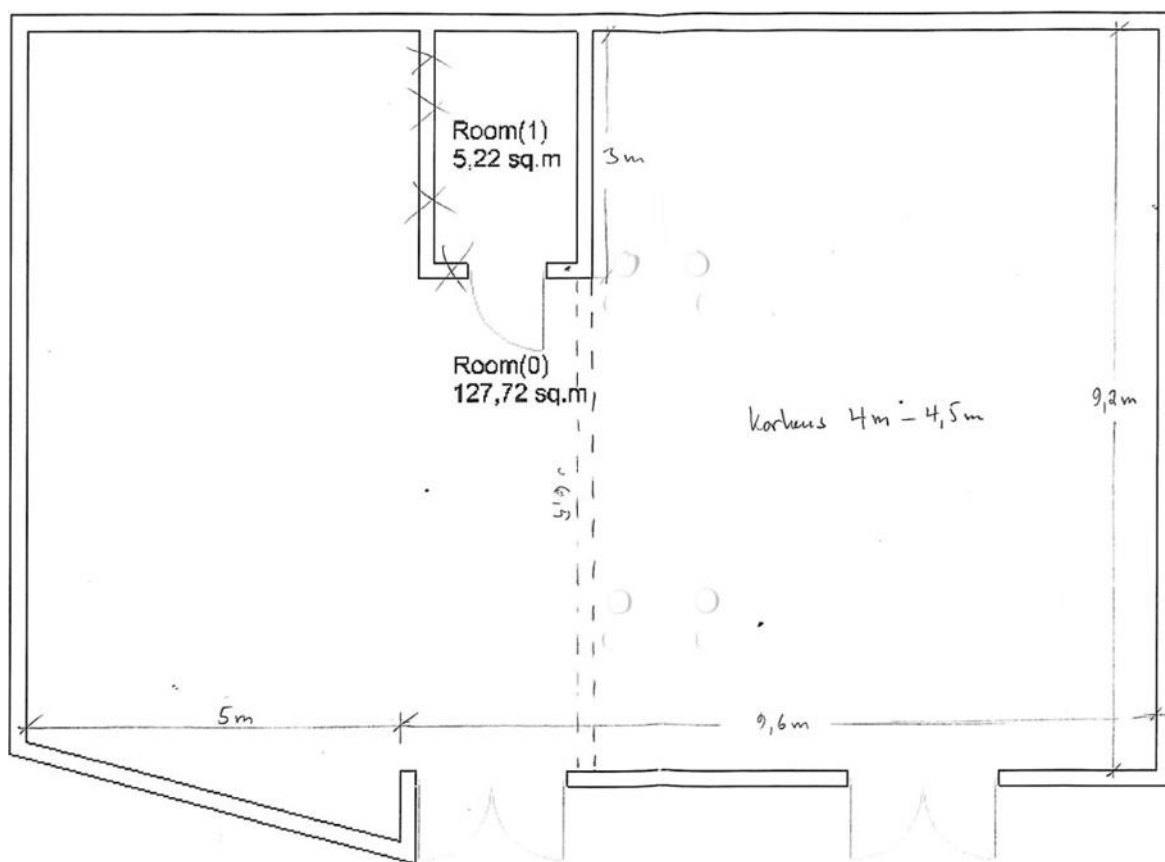
ravintola, joka toimii teatterin tiloissa. Väliaikatarjoilun voi varata etukäteen puhelimitse, internetistä tai ennen esitystä paikan päältä. Teatterin aulassa toimii lipunmyynti. Alvar salissa on viisi pyörätuolipaikkaa ja hissillä pääsee ala-aulasta suoraan Alvar-salin katsomoon. Silmukkavahvistin kuulolaitetta käyttäville toimii Alvarsalissa viidellä ensimmäisellä penkkirivillä. Seinäjoen alueen hotellit Hotellivaakuna ja Hotelli Lakeus tarjoavat edullisia teatteripaketteja. Pääasiassa paketit sisältävät teatteri-illan ja majoituksen. Etelä-Pohjanmaan Matkailu Oy:n kautta voi taasen varata teatterimatkan ruokailuineen ja majoituksineen. Lahjakortteja voi ostaa Seinäjoen kaupunginteatterista. Näytöksiä markkinoidaan muun muassa paikallislehdissä, kuten Ilkassa ja Pohjalaisessa sekä Internetissä ja paikallisradiossa. Lippuja voi ostaa mm. Seinäjoen Citymarketin infosta, R-kioskeista kautta maan ja Lippupisteen verkkokaupasta. S-etukortin omistaja saa tarjouksia, kuten myös ryhmät, nuoret ja eläkeläisetkin. Nuorien (13-25-vuotiaiden) on mahdollista saada pikapaikkoja alennetulla hinnalla. (Tikkanen 2010, 26–29.)

Seinäjoen kaupunginteatterilla toimii 2009 perustettu Backstage-klubi, joka on 13–25-vuotiaiden nuorten oma teatteriporukka. Klubi on maksuton. Klubiin liittyneet saavat sähköpostiinsa tietoa tulevista näytelmistä, avustajien ja koeyleisön tarpeesta sekä tarjouksia esityksiin. Myös klubilaisten kaverit saavat lipuista alennusta. Jokainen jäsen saa tietysti henkilökohtaisen Backstage-passin, jolla pääsee liikkumaan teatterissa myös kulissien takana, teatterin työntekijän seurassa. Samaisella passilla pääsee sisään myös klubin järjestämiin tilaisuuksiin, joita ovat mm. teemailat, ilmaiskurssit, teatteriretket ynnä muut. Jäseniä Backstage-klubissa on n. 450. Alun perin oli tarkoitus tehdä nuorisoteatteria, joka kuitenkin jäi toteuttamatta lähinnä aikataulullisista syistä. Myöskään nuoret eivät ilmaisseet haluaan näytellä, vaikka muuten innokkaita ovatkin olleet. Organisaattoria tarvittaisiin kovasti. (Pajula-Ilkka 2014.)

3.2 Verstasteatterin historia

Seinäjoen kaupunginteatterin kolmantena näyttämönä aikaisemmin toiminut Peilisaliksi nimetty tila oli osoittautunut aivan liian pieneksi, sekä varusteiltaan riittämät-

tömäksi toimiakseen todellisena teatteritilana. Nykyisin se toimiikin kokous- ja harjoittelutilana. Samaan aikaan myös teatterin puu- ja metalliverstaat kärsivät tilanpuutteesta ja ne siirrettiin keväällä 2009 toisiin tiloihin. Näiden verstaiden ja vieressä sijainneen varaston välinen seinä purettiin. Tästä syntyi uusi, monikäyttöisempi teatteritila. Tilaan mahtuu kerralla 50–80 katsojaa. Syksyllä 2009 Seinäjoen kaupunginteatteri avasi tähän tilaan uuden näyttämön, Verstasteatterin. Verstasteatterilla oli lupa kokeilla kaikkia, paitsi tavanomaisia teatterimuotoja. Verstasteatteri on tila, joka voidaan muuttaa täysin uudelleenlaiseksi aina teatteriesityksestä riippuen. (Valo 2009.)

Kuvio 1. Verstasteatterin pohjapiirros.

Ideana oli tehdä intiimi tila, jossa ei olisi paineita sille, että tarvitsisi myydä suurta määrää lippuja. Tilan oli tarkoitus muuttua lattiasta kattoon kerran vuodessa. Pysyvinä rakenteina olisi vain lattia, katto ja seinät. Verstasteatteri on vuonna 2009 taiteelliseksi johtajaksi tulleelle Vesa Tapio Valolle periaatteellinen asia. Perustettaessa hän päätti, että niin kauan, kuin hän on talossa, niin talosta löytyy myös

Verstasteatteri. Kuten edellä todettiin, Verstasteatterin toimintafilosofia oli pähkinänkuoressa, että ei perinteistä teatteria. Verstaas ei pitäisi sisällään pelkästään esityksiä, vaan esitykseen liittyisi aina joku muu aspekti. Yksi vahva visio oli jo silloin, että teatteri ei voi jäädä seinien sisälle, eikä teatteri saa olla kupla, vaan teatterin pitää levitä muuhun yhteiskuntaan. Verstaas toi takaisin ikään kuin kiertuenäytelmän ajan. Ajatuksena oli, että tilasta vastaa yksi ihminen, joka sitten tekee kaikkea mahdollista ja että näyttelijät eivät ole pelkkiä näyttelijöitä, vaan tekevät myös muita tehtäviä. Teknisesti oli tarkoitus tehdä hyvin kevyttä lavastusta ja rakentaa kaikki itse. Seinäjoen kaupunginteatterilla on hyvät tekniset ompelimo ja verstaas, joissa on totuttu tekemään kovaa laatua tarkasti. (Valo 2015.)

Nuoret olivat keskiössä, kun Verstasteatteri otti ensiaskeliaan. Oli tullut ilmi, että teatteri koetaan passiiviseksi, jos on pelkkänä katsojana. Periaate oli, että nuorille ei kannata tarjota pelkästään esitystä, vaan antaa mahdollisuus toimia ja tehdä itse. Nuoret saivat myös tehdä itse esityksiä. Aluksi konsepti jopa oli, että Verstaalla olemiseen liittyisi aina jotain toiminnallista tai, että tila muuttuu esimerkiksi klubiksi. Aivan ensimmäinen projekti Verstaalla tehtiin alueen nuorten yhtyeiden kanssa. Esiintymässä oli 13 yhtyettä. Sittemmin yhteistyötä tehtiin jopa poliisin kanssa. Verstaas alkupään projekteja olivat monien muiden muassa lukiolaisten tekemä nuorille suunnattu tanssiteos *FitFatFuckedUp*, Ilmajoen opiston kanssa tehty *Sota luokassa*, jolloin he olivat forumteatteriin osallistujina esityksen jälkeen, sekä Näтын kanssa tehty Kristian Smedsin *Jääkuvia*. (Valo 2015.)

3.3 Verstasteatterin nykytila

Verstaas ongelmana on Valon (2015) mukaan ollut varsinaisen vastaavan henkilön puuttuminen. Niin pienessä talossa, kuin Seinäjoen kaupunginteatteri, on ongelma saada edes yksi tekninen ihminen irrotettua toimeen. Verstaas ideaan kuuluu se, että tila voidaan antaa kokonaan jollekin ryhmälle. Tilassa on toiminut muiden muassa koulutuksia ja tanssiteatteriesityksiä. Vaikka ideana alussa olikin suunnata teatteria talon ulkopuolelle, niin vasta nyt vuonna 2015 on rakennettu ensimmäiset oikeasti kiertueelle suunnatut esitykset. Viime aikoina näyttelijät ovat tehneet omaehtoisesti sooloja Verstaalle ja niistä on sitten tehty kiertäviä esityksiä. Haasteena

voi nähdä, että ei ole ihan kaikkea teatteritekniikkaa, eikä kaikkia teatterityöntekijöitä käytössä. Tällainen esitys on talon sisällä pyöriessään ollut teatterin projekti, teatterin maksassa peruskustannukset. Kun esitys sitten lähtee taiteilijan mukana maailmalle, pitää hän siitä saatavat tulot. Valo tiivistää, että Verstas ei ole enää tässä talossa pelkästään fyysinen näyttämö, vaan itseasiassa tuotantolinjamalli, johon kuuluu kaikenlainen soveltava teatteri, yhteisöteatteri, yhteistyö harrastajien kanssa ja koulutukset. Verstaan toimintafilosofia on levinnyt hieman jopa muillekin näyttämöille, mikä ei ole huono asia. Verstasteatteri ei ole kuitenkaan mikään ainutlaatuisen. Monilla muillakin teattereilla on saman sortista toimintaa. Teatterit ovat näinä aikoina taloudellisesti tiukoilla. Teattereiden tulisi lipputuloillaan entistä enemmän kattaa kulut, valtion leikatessa entisestään. Valtio ei myöskään suosi monitahoisempaa yleisötyötä, joka kuitenkin periaatteessa olisi selkeästi teatterin perustyötä. Kaikki Verstaalla tapahtuva on hyvin pienimuotoista. Teatterin toive on, että juuri tällaisista pienistä projekteista lähtee ideoita liikkeelle, ja että joku saa niistä elämyksiä ja kokemuksia.

Mikäli niin sanotusti ulkopuolelta haluaa mukaan Verstasteatteriin, on parasta olla yhteyksissä teatteriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kysellä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu. Alun perin tiedotuksessa ja markkinoinnissa ongelmana oli se, että onko Verstaalla olevat projektit itse asiassa talon omia ollenkaan, jos siellä toimiikin jotain ihan muuta väkeä. Lähtökohtaisesti ajatellaan, että teknisesti Verstasteatteri on teatterille yksi tila, jolla on olemassa hinta, vaikka tila annetaankin toisinaan ryhmille ilmaiseksi. Teatterilla on laskettu hinta, joka kattaa teatteritekniikan, tilan ja joskus teatterilta tulee myös näyttelijöitä ja rekvisiittaa. Aina silloin, kun jokin produktio tehdään yhdessä ulkopuolisen ryhmän kanssa, on se mukana teatterin normaalissa markkinoinnissa. Ihan puhtaasti ulkopuolisille vuokraamista ei Verstaan kohdalla ole tehtykään. Seinäjoen kaupunginteatterin näyttelijät ovat tottuneet pieneen ja isoon näyttämöön, mutta Verstasteatteri on jotain muuta. Verstas on myös näyttelijöille koulutuksellisesti hieno asia, koska siellä voi kokeilla erilaisia ja vaihtoehtoisia asioita. (Valo 2015.)

4 AJATUKSIA VERSTASTEATTERIN KEHITTÄMISEKSI

4.1 Verstasteatterin sisällön tuotanto

Alue, jolla Seinäjoen kaupunginteatteri Verstasteattereineen toimii, on harrastajateatterialuetta. Olisi hienoa integroida harrastajateatteritoimintaa Verstasteatteriin. Tulevaisuudessa pitää yhä enemmän kuunnella nuoria ja saada heitä mukaan toimimaan ja suunnittelemaan toimintoja Verstaalle. Keväällä 2016 toteutuu ”poikaprojekti”, jossa mietitään, että voidaanko jalkapalloilevia junioreita auttaa löytämään peilisilmää ja kontaktia, sekä kaikkea muuta mistä teatterissa opetetaan. Projekti tehdään yhteistyössä kulttuuriosuuskunta Sillan kanssa. On olemassa myös sellainen optio, että Verstasteatteri toimisi Tampereen yliopiston näyttämölaitoksen koenäyttämönä, jos he haluavat. Asiasta on tehty pilotti, joka onnistui erinomaisen hyvin. Jatko on vielä neuvottelujen varassa. Luultavasti tulevaisuudessa tullaan tekemään entistä enemmän yhteisöteatterillista toimintaa ja vanhuksia, nuoria sekä erityisryhmiä osallistavia projekteja. (Valo 2015)

Keväällä 2016 toteutuva ”poikaprojekti” on hyvä esimerkki siitä, miten lähestyä poikia teatterin viitekehyksessä. Projekti käsittääkseni kohdistuu hyvin nuoriin poikiin, mutta miksei vastaava toimisi vanhemmillekin? Hanke Verstasteatterin toimimisesta Tampereen yliopiston näyttämölaitoksen koenäyttämönä ei välttämättä ole ensimmäisten toteutettavien asioiden joukossa, mutta eittämättä pitää tulevaisuudessa saattaa mahdolliseksi. Kulttuurikollektiivi Sillan kanssa olevaa yhteistyötä pitää vaalia tulevaisuudessa ja ylipäätään kaikenlainen verkostoituminen on Verstaalle hyvästä. Erityisryhmät tulee myös säilyttää tukevasti Verstaan ohjelmistossa kasvavassa määrin.

Backstage-klubin jäseniltä kysyttäessä mielipiteitä ja toiveita koskien Verstaateatterin toimintaa tuli ilmi seuraavia asioita. Eräs haastateltava kertoi, että haluaisi katsella Verstaalla lukiolaisten näytelmiä ja *Täti ja minä* –näytelmän kaltaisia piennäytelmiä. Hän oli tyytyväinen nykyiseen linjaan ja kertoi katselevansa ehdottomasti mieluiten näytelmiä, tanssinäytökset kun vaativat enemmän tilaa ja näyttävät paremmalta isoilla lavoilla. Samainen haastateltava toi kuitenkin esille, että olisi riemu-

kasta, jos verstaalle järjestettäisiin jonkinlaisia improvisaatioiltoja tai vastaavia hassuttelutapahtumia, joissa yleisö saisi osallistua joko ehdottamalla kohtauksia tai sitten osallistumalla itse näyttelyyn. Sellainen toisi heittäytymisen iloa teatteritoiminnasta pitävälle. (Nimettömät haastateltavat 2014)

Verstaalle toivotaan esimerkiksi kursseja näyttelijän työstä, näyttämötaistelusta ja esiintymiseen tähtäävästä improvisaatiosta, eli että saisi esittää yleisölle opittuja improvisaatiotaitoja. Esille nousi myös, että olisi mukava olla tekemässä Verstaalle näytelmää ihan itse. Musiikkipitoista sekä puhuttelevaa ja aiempaa koskettavampaa tahdotaan enemmän. Kiinnostusta olisi nähdä myös jotain epätavallista ja esimerkiksi nousi esiin Mikkelin poikateatterin esityksen *Keholla millä hyvänsä*. Ilmi tuli myös kiinnostusta forum-teatteria kohtaan, joka on yksi soveltavan teatterin muoto. (Nimettömät haastateltavat 2014)

Kehuja Verstasteatterin toiminta sai etenkin silloin kun siellä näkee kokeilevaa ja puhuttelevaa teatteria. Ei haittaa, vaikka vaikeitakin aiheita käsitellään, pikemminkin päinvastoin. Nuoret haluavat kiinnostavia esityksiä ja erityisesti halpoja hintoja peräänkuulutetaan. He ovat sitä mieltä, että liput ovat aivan liian kalliita. Hienoa olisi, jos Seinäjoen kaupunginteatterin Verstaalla nähtäisiin Näтын ja Teatterikorkeakoulun opiskelijoiden esityksiä. Esille tuli myös perinteisen yleisön pelko vuorovaikutteisuutta kohtaan ja heräsi kysymys, voisiko nuoria puhutella jopa enemmän, jos pääsevät tai joutuvat osallisiksi? Tiedossa on, että maailma muuttuu, mutta ihminen tunteineen ja kokemuksineen on sama kuin ennenkin. Teatterin halutaan jalkautuvan nuorten pariin, kaduille. Nyt, kun kaupungilla on säästöt päällä, on pyhäinhäväistys, että koulut eivät pysty viemään oppilaita teatteriin. Yhä useammat eivät lähde teatteriin perheen kanssa. Koulun pitäisi pystyä sivistämään, joten yhteistyöhön koulujen kanssa. (Nimettömät haastateltavat 2014)

Tahtoa löytyy osallistua kursseille ja koulutuksiin, esim. draaman käytöstä opetuksessa ja ylipäättään apuvälineenä. Toivelistalla on mm. sirkusta, sairaalaklovni-koulutusta, improvisaatiota, nukketeatteria, performanssia ja mimiikkaa. Myös matalan kynnyksen työpajoja ja koulutuksia peräänkuulutetaan mahdollisimman edullisin hinnoin. Yhteisöllinen teatteri kiinnostaa, kuten *Kuningasryhmän* projektit. Ylioppilasteatteria voisi tuoda Verstaallekin nuorten tekemänä. Olisi hienoa levittää teatterin iloa katuteatteriin kesäkaudelle, varsinkin tapahtumien yhteyteen samaan tyyliin

kuin kaupungin kesäsoittajat, eikä jättää siistejä juttuja sisälle Verstaaseen. (Nimettömät haastateltavat 2014)

Työharjoittelunsa Seinäjoen lukiolla suorittanut kulttuurituotannon opiskelija oli ollut mukana lukion teatteriryhmän tehdessä Verstaalle näytelmää *Tyttö kuin lintu*. Hän auttoi ohjauksessa ja vastasi valoista. Yhteistyö oli ollut sujuvaa ja teatterin henkilökunta avuliasta, eikä hän muista kuulleensa mitään valituksia. Kehuja saa erityisesti Verstasteatteri jo pelkästään tilana, mutta myös käyttömahdollisuuksiltaan. Hän piti hienona juttuna, että lukiolaiset sai tehdä ihan oikeassa teatterissa näytelmän ja pohtiikin voisiko koulut ja harrastajateatterit olla Verstaan potentiaalisia yhteistyökumppaneita. (Niemelä 2015)

Verstaan nykyiseen linjaan oltiin hyvin pitkälti tyytyväisiä joka vastauksessa. Tämä tosin selittyy sillä, että monet eivät ole osanneet kunnolla ajatellakaan, mitä kaikkea Verstaas voisi olla. Toisaalta toiveitakin esitettiin. Toiveissa nousi keskeiseen asemaan improvisaatio.

Improvisaatio tuntuu kiinnostavan aikuisten lisäksi erityisesti nuoria. Mielestäni Verstaan tulevaisuus on pääosin nuorisossa, osallistavuudessa ja improvisaatiossa. Improvisoitu esitys on ainutkertainen, mutta improvisoitua teatteria voidaan myös merkitä muistiin mahdollista myöhempää käyttöä varten. Improvisaation viehätys piilee siinä, että esiintyjät ovat yhtä tietämättömiä jatkosta, kuin katsojatkin. Koska käsikirjoitusta ei ole, on improvisoitu teatteri yleensä kaaosmainen, yllättävä, vauhdikas, humoristinen, mutta joskus se voi olla myös koskettavaa. Tällainen äkkiväärä tilannekomiikka omien ystävien ja muiden ikätovereiden kanssa on monelle nuorelle mieleistä toimintaa ja on omiaan laajentamaan nuoren itsetuntemusta, ilmaisutaitoa ja avartamaan maailmankuvaa.

Se mitä nuoriso Verstaalla tekee ja esittää on viime kädessä heidän käsissään. Jotta improvisaatiota varmasti saadaan mukaan ohjelmistoon, Verstaalle pitää tuottaa viikoittainen improvisaatio-ilta, joka on paitsi päämäärätöntä hauskan pitoa, mutta myös näytelmiin suuntaavaa. Tässäpä oiva itsenäisen tuotannon mahdollisuus kulttuurituottajalle. Tuottaja juurruttaisi improvisaatio-illan pyörimään kiinteänä osana Verstaas teatterin viikko-ohjelmaa. Varsinaista jatkuvaa vetäjää ei improvisaatio-ilta parhaimmillaan tarvitse.

Verstasteatteri on oivallinen paikka pienille intiimeille musiikkiesityksille. Ylellä pyörinyt *Kosketuksessa* -konserttisarja on tuonut suomalaisten artistien ja yhtyeiden musiikin lähietäisyydelle, aivan kuulijoiden iholle, Usein hieman vaihteeltaisesti esitettynä. Tämän tapainen toiminta pitää toteuttaa Verstaalla, mutta Verstaan ehdoilla. Tila on kovin pieni ja sitä kautta vähänkin suuremman kuuluisuuden esiintyminen olisi taloudellisesti kannattamatonta.

Tässäkin voisi tietysti miettiä käytettävän edellä mainitsemaani joukkorahoitusta. Mielessäni oli kuitenkin ensisijaisesti saada Verstaalle soittamaan tuntemattomia yhtyeitä, ehkä levyttäneitä, ehkä ei. Paikallisia potentiaalisia nuoria soittajia löytyy aina, sekä tietysti erityisryhmistä ja esimerkiksi päihdekuntoutujista koostettuja yhtyeitä.

4.2 Verstasteatterin imago

Imagolla tarkoitetaan asiakkaan kokemaa yrityksen tai tuotteen identiteetin heijastumaa, eli sitä miten asiakas rakennetun identiteetin ja sen yhtenäisyyden eri aistien yhteisvaikutuksella kokee. Osittain kokemus tapahtuu mielikuvin ja toisaalta taas tietoisesti identiteetin eri sovellusten kautta. Identiteettiä voidaan konkretisoida muun muassa yrityksen nettisivuilla, liiketilalla, käyntikortilla, esitteillä, myyjien pukeutumisella, lomakkeistolla ja liikelahjoilla. Siihen miten asiakas imagon kokee, voidaan vaikuttaa identiteetin ja sen sovellusten suunnittelun ja toteutuksen keinoin. Mitä paremmin kokonaisvaltainen identiteetti peilaa valittua liiketoimintaideaa ja siten puhuttelee valittua kohderyhmää, sen paremmaksi muodostuu yrityksen imago. (Lampila, 2013)

Edelleen kuuden vuoden jälkeen kuulee palautetta, että teatterin käyttäjä ei ole ikinä käynyt Verstaalla tai on käynyt juuri ensimmäisen kerran. Verstaalla intiimiys on avainasemassa. Näytös on todella lähellä, eikä vajaallakaan yleisöllä tule tyhjän tuntua. Se, että oikean teatterin ytimessä oleva esittävä ihminen on tosi lähellä, on

koettu hyväksi asiaksi. Lähinnä on saatu positiivista palautetta. Itseasiassa negatiivista palautetta ei tunnu löytyvän. Verstaalta muistetaan erityisesti viime vuosina esityksessä olleet kehitysvammaisten erittäin onnistuneet projektit, jotka eivät ole kohdistettu erityisesti millekään ryhmälle. Nuoret ovat ikuinen ongelma, koska heillä on niin valtavan paljon vaihtoehtoja. Nuorilla on oma kulttuuri, jota määrittelee tänä päivänä pitkälti internet ja teknologia. Pojilla ja nuorilla miehillä kulttuuria edustaa paljolti urheilu, tyttöjen ja nuorten naisten harrastaessa enemmän taidetta. (Valo 2015)

Tulevaisuutta ajatellen pitää Verstaan intiimiys ehdottomasti säilyttää, jos kohta se varmasti säilyy väistämättä. Verstas on jäänyt hieman muiden näyttämöiden varjoon. Mielestäni teatterin pitäisi herättää tunteita laidasta laitaan. Pelkästä positiivisesta palautteesta ja sitä kautta imagosta tulee mieleen jossain määrin käsite keskinkertainen. Keskinkertainen ei ole hyvä. Tulevaisuudessa pitää satsata ravisteleviin esityksiin. Nuoret ihmiset usein miten kaipaavat ravistelua ja se on heille ominaisempaa, kuin seestyneemmille ikäluokille. Ketään ei tietenkään pidä lähteä suin päin loukkaamaan, mutta jos yritetään miellyttää kaikkia, palaute jää helposti positiiviseksi, joka jossain tapauksessa tarkoittaa keskinkertaista. Verstaan tuleva mainoslause saisi olla suunnilleen ”Ei mitään keskinkertaista teatteria”

4.3 Yleisötyön arvo ja sen mahdollisuudet

Yleisötyö madaltaa yleisön kynnystä tulla teatteriin. Yleisötyö tekee tunnetuksi teatteria ja tuo teatterin kaikkien saataville. Yleisötyöllä tuotetaan uudenlaisia avauksia yleisön suuntaan. Taiteilijoille se on mahdollisuus kohdata erilaisilla tavoilla katsojia ja löytää henkilökohtainen keskusteluyhteys. (Mitä on yleisötyö?, [Viitattu 13.5.2015])

Romeo ja Julia näytelmän yleisötyötä varten on tehty selkeitä työpajoja. Eniten kontakteja saatiin kouluihin. Seinäjoen yläkouluikäisistä on hyvin suuri joukko käynyt esitystä katsomassa ja myös muiden alueiden kouluista. Romeo ja Julia toteutui isolle näyttämölle, mutta varmasti Verstaalle suunnatun näytelmänkin kohdalla voisi samankaltaista yleisötyötä soveltaa. Tämän kehityksen esteenä on pääasiassa

raha. Jos voisi täysipäiväisesti tehdä yleisötyötä ja suuntautua ja keskittyä siihen, olisivat tulokset ihan erilaisia. (Valo (2015))

Yleisötyötä täytyy tulevaisuudessakin tehdä erityisesti koulujen, erilaisten palvelukotien sekä yhteisöjen kanssa, ja juurikin työpajojen kautta. Osallistavuus on Verstaan tulevaisuudessa avainasemassa ja sen tulee näkyä myös yleisötyössä erittäin vahvasti. Yleisötyötä tekemään löytyy nuoria, niin alan opiskelijoista, kuin muistakin ryhmistä. Yleisötyötä tekemään voisi avoimesti hakea nuoria tekijöitä. Nykyaikana on tarjolla monenlaista tekemistä, mutta kuitenkin nuoriso syrjäytyy ja on vaarassa syrjäytyä enemmän, kuin ehkä koskaan. Yleisötyön tekeminen voisi vaihtaa monen ihmisen elämän suunnan. Syrjäytyneissä ja syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla olen usein huomannut olevan paljon piileviä kykyjä. Heillä on myös aikaa pohtia paljon asioita, niin hyvässä kuin pahassakin. Tässä siis olisi loistava mahdollisuus sisällyttää yleisötyön tekemiseen aivan uudenlainen sosiokulttuurisen innostamisen aspekti, mikäli itse tekijätkin olisivat innostettu tehtävänsä täysin ulkopuolelta. Teatterin paljon puhuttu ennaltaehkäisevä mielenterveystyö toimisi aivan uudella tavalla.

4.4 Verstasteatterin ympärivuotinen käyttö

Mielestäni kesäkäyttö tulee ehdottomasti saattaa mahdolliseksi. Verstaan kaltaisen tilan noin kahden kuukauden mittainen vuosittainen horros on tilan tuhlausta. Kulku pitää järjestää Verstaalle kellaritilojen kautta, jättäen arvotavaraa sisältävät ja muuten Verstaan toiminnan kannalta irrelevantit tilat pois käytöstä. Tämä järjestely hoituisi lukitsemalla kaikki edellä mainittuihin tiloihin johtavat ovet. Oviin joutuu varmasti tätä varten tehdä lukkoasennustöitä, mutta pidemmällä tähtäimellä tästä ei aiheudu kuluja, kuten esimerkiksi vahtimestarin työllistämisestä.

4.5 Verstasteatterin tuotannolliset mahdollisuudet

Verstasteatterin nuorisotoiminnan tuotantomallissa joko kaikki ja mieluusti ainakin suurin osa työryhmän jäsenistä tulee olla mukana talkoolaisina, eikä palkattuina

työntekijöinä. Heillä ei tarvitse olla teatterialan koulutusta, mutta esimerkiksi ammattiohjaaja ja ammattituottaja voi aivan hyvin toisinaan käyttää. Verstaalla pääpaino on eittämättä yhteisöllisyydessä ja siinä, että työtä tehdään suurella sydämellä. Ryhmän sisäisen dynamiikan ei ole suotavaa lakata toimimasta. Ryhmän tulee hankalissakin tilanteissa pitää yhtä; yksin ei saa jäädä. Vastuuta kannetaan oman toiminnan lisäksi kokonaisuudesta.

Vaikka monesti harrastajamaisessa toiminnassa tuntuu tekijöiden itsensä viihtyminen olevan arvotettu hyvin korkealle, pitää toiminnan silti olla hyvin päämäärätietoista. Vaikka avustuksilla ja mahdollisilla sponsorituloilla on iso merkitys, pääsylipputulojen tulee olla joka tapauksessa suurin tulonlähde. Verstaalla palkanmaksukulut ilman ammattiohjaajaa jäävät hyvin pieneksi tai niitä ei kerry ollenkaan. Tämä taas mahdollistaa jatkuvasti pienellä riskillä ja budjetilla tapahtuvan toiminnan. Tulevaisuuden Verstaan projekteihin voisi aivan hyvin kuvitella käytettävän myös maailmalla enemmän tunnettua joukkorahoitusta. Joukkorahoituksella voisi Verstaalle kerätä varoja johonkin tiettyyn hankkeeseen. Avaan alla enemmän joukkorahoituksesta parin lähteen avulla.

Joukkorahoituksen ideana on pienien summien kerääminen isolta joukolta ihmisiä. Yleensä rahankeräys tapahtuu internetissä toimivien joukkorahoitussivustojen kautta. Tunnetuimpia joukkorahoitussivustoja ovat Kickstarter, Indiegogo sekä suomalaiset Mesenaatti ja Invesdor. Ala kasvaa hurjaa vauhtia. Vuoden 2012 aikana Euroopassa kerättiin yhteensä 735 miljoonaa euroa eri kohteisiin, jolloin kasvua edeltävästä vuodesta oli 65 prosenttia. Suomessa ei vielä liiku kovin suuria summia joukkorahoitusmarkkinoilla. Vuonna 2013 markkinan arvo oli noin kaksi miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriössä ladataan suuria odotuksia joukkorahoituksen suhteen. Joukkorahoitus kannustaa ihmisiä helppoon sijoitustoimintaan ja auttaa niin aloittavia kuin kasvaviakin yrityksiä luomaan lisää työpaikkoja. (Suhonen 2014)

Suomessa joukkorahoitukselta odotetaan paljon. Osakseen rahoitusmuoto on saanut runsaasti julkisuutta ja luonut menestystarinoita viime vuosilta. Joukkorahoitus nähdään yleensä nopeana, joustavana ja tehokkaana rahoitustapana erityisesti aloittaville yrityksille ja uusille innovaatioille. Suomessa ja maailmalla on laaja joukko eri sisältöisiä joukkorahoituspalveluja markkinoivia palveluntarjoajia. Yleensä joukkorahoitus jaetaan kahteen pääryhmään: palkintomuotoiseen joukkorahoitukseen ja

sijoitusmuotoiseen/osakepohjaiseen joukkorahoitukseen. Maailmalla joukkorahoitusta on kerätty myös hyväntekeväisyyskohteille ja vastikeettomasti esimerkiksi taideprojektien tukemiseen. Suomessa tällaista toimintaa rajoittaa rahankeräyslaki. Rahankeräys ilman vastiketta hyväntekeväisyyteen vaatii rahankeräysluvan. Joukkorahoitus voi olla erittäin tehokas rahanhankintakeino, mutta se tulee nähdä aina myös markkinointi- ja goodwill toimenpiteenä ja yhtiön tunnettavuutta kasvattavana tekijänä. (Myhrberg 2014)

Tällainen tippikulttuuri toimisi varmasti Verstasteatteria ajatellen mainiosti. Esimerkiksi Verstaan nuorisoproduktioihin voisi kerätä rahaa sosiaalisen median kautta. Facebookissa voisi levittää tietoa siitä millainen projekti toteutuu, mikäli haluttu summa saadaan kasaan. Ohessa sitten osoite jollekin joukkorahoitussivustolle, jonka kautta voisi osallistua pienellä summalla.

4.5.1 Talon omat tuotannot

Kuten jo aiemmin olen tuonut esille, kuului Verstaan ideologiaan alunperinkin viedä teatteria talon ulkopuolelle. Nyt vuonna 2015 tällainen toiminta on pyörähtänyt käyntiin. Näyttelijöiden sooloesitysten vieminen teatterin ulkopuolelle pitää turvata jatkossakin. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että esitys pyörii aikansa Verstaalla, jonka jälkeen artisti voi lähteä esittämään tuotostaan täysin omaan pussiinsa. Esityspaikkoja suunniteltaessa vain mielikuvitus on rajana; esityksiä voi käytännössä esittää vaikka yksityisen ihmisen olohuoneessa.

Nimenä Verstasteatteri on hiljattain ollut myös erityisesti varttuneemman väen huulilla, suurta suosiota saavuttaneen Eija-Irmeli Lahden liki kolmestakymmenestä kotimaisen kirjailijan ja runoilijan tekstistä koostaman sooloesityksen johdosta. Esitys on puhuttanut koskettavuudellaan ja nerokkuudellaan. Jokainen esitys myytiin loppuun.

Tällaisia runoudesta ammentavia esityksiä pitää Verstaalle saada ehdottomasti myös jatkossa. Voidaan tietysti ajatella, että tällaiset esitykset tuovat Verstaalle lähinnä vanhempaa väkeä, mutta mikäli Versta onnistuu saavuttamaan nuorten suosion, voivat nuoretkin sen myötä löytää paremmin runouden.

Nykyään nuorison keskuudessa kovassa huudossa oleva rap eli hip hop –musiikki loistaa hyvin usein sanoituksillaan. Onpa genreä kutsuttu puhelauluksikin. Tästä voi löytää ihan helposti yhteyden myös runouteen. Tulevaisuuden Verstaalle täytyy saada tuotettua nuorten näkemys asiasta. Nuoret eivät välttämättä ole ensimmäisenä rakentamassa näytelmää Eino Leinon tekstien ympärille, mutta entäpä jonkin tunnetun rap-artistin lyriikoiden? Vielä kun tällainen esitys viedään Verstaan ulkopuolelle, nuorten pariin, veikkaanpa että se olisi aika ainutlaatuista.

4.5.2 Vierailevat tuotannot

Yleisöllä pitää olla Verstasteatterista helposti lähestyttävä kuva. Vaikka Verstaalla ensisijaisesti keskityttäisiin nuoriin ja vaihtoehtoiseen teatteriin, pitää kaikenikäisellä yleisöllä olla matala kynnyks tulla Verstaalle. Kun pääkohderyhmänä on nuoriso, radikaaluis ja vaihtoehtoisuus ovat Verstasteatterin toimintaa monipuolistaessa, ainakin alkuun hyviä houkuttimia. Kun ulkopuolinen taho haluaa tehdä näytelmän Verstaalle, tulee teatterin johtoon olla yhteydessä hyvissä ajoin.

Valtaosaksi kehitysvammaisista koostuva Kulttuurikollektiivi Sillan yhteydessä toimiva harrastajateatteriryhmä Kuningasryhmä on saavuttanut suurta suosiota Verstaalla jo kahden näytelmän verran. Kuningasryhmä tulee säilyttää osana Verstaan ohjelmistoa jatkossakin. *Pertti Kurikan nimipäivät* –yhtyeen euroviisuedustuksesta on uutisoitu laajasti ja tällainen ilmiö on omiaan nostamaan keskustelua erityisryhmistä. Sekä kyseisen ilmiön vanavedessä, että muutenkin Verstaalle saisi vakiintua mahdollisimman paljon erilaisten erityisryhmien toimintaa. Olisi aivan mahtavaa jos Verstaalle saisi näytelmiä erityisesti viittomakielisille. Suomessa toimii tiettävästi vain yksi viittomakielinen ammattiteatteri. Harrastajista en tiedä, mutta Verstaan kontekstiin sopisi oivallisesti tällainenkin toiminta.

4.5.3 Varausjärjestelmä

Verstasteatterin sivuille pitää tehdä sähköinen tilavarausjärjestelmä. Järjestelmässä olisi kalenteri, jossa olisi näkymä aina puoli vuotta eteenpäin. Sitoutumisen ja turvallisuuden kannalta on tärkeää, että jokainen tilaa käyttävä suorittaa tilavarauksen

omilla verkkopankkitunnuksillaan, joista sitten jää merkintä teatterin johdolle, joka viime kädessä päättää tilan käytöstä. Tätä kautta hoituu samalla myös maksupoliittikka. Teatterilla on Verstaalle kiinteä päiväkohtainen hinta.

4.6 Verstasteatterin viestintä

4.6.1 Sisäinen viestintä

Sisäisellä viestinnällä tarkoitetaan yhdistyksen jäsenistön informointia yhdistyksen asioista. Sisäinen viestintä perehdyttää jäsenet yhdistyksen tavoitteisiin. Sisäisellä viestinnällä käydään myös keskustelua yhdistyksen toiminnasta sekä sitoutetaan jäsenet mukaan yhdistyksen toimintaan ja poliittiseen vaikuttamiseen. Koko jäsenistön pitää tietää tavoitteet ja taustat, jotta yhdistyksen viestin olisi selkeä ja näkyisi useissa yhteyksissä. Sisäisen viestinnän tulee olla nopeaa, säännöllistä, avointa, rehellistä ja ymmärrettävää. (Sisäinen viestintä, [Viitattu 4.5.2015])

Toimiva sisäinen viestintä on jokaiselle organisaatiolle tärkeää, mutta teatterissa sen merkitys korostuu, sillä toiminta keskittyy mielikuviin ja tunteisiin. Verstaan viestinnästä vastaavien henkilöiden olisi hyvä olla mahdollisimman paljon mukana taiteellisessa prosessissa. Esityksestä muodostuu tällöin oma, eikä ohjaajan tai käsikirjoittajan näkemys.

Teatteritaiteen päätehtävä on herättää paitsi tunteita, myös keskustelua. Sisällöstä tulee keskustella myös teatterin sisällä, jotta sen aiheuttamista tunteista tiedetään yhdessä. Kun teatterin sisällä on puitu teemat ja näkökulmat läpi, osataan varautua paremmin yleisön reaktioihin.

Nykyisenä digitalisoitumisen aikana tulee sähköinen viestintä arvottaa korkealle. Verstaalle voisi suunnitella ihan oman sähköisen viestintäalustan, jossa päivittäinen tieto kulkisi reaaliaikaisesti. Työjärjestelyitä ei kannata printata vain teatterin ilmoitustaululle, vaan myös sähköiseen muotoon.

4.6.2 Ulkoinen viestintä

Rehellisyys on tärkeintä. Luottamuksen ja uskottavuuden kannalta on tärkeää, ettei kaikkea tarvitse kertoa, mutta kaiken kerrotun on oltava totta. Ulkoisessa viestinnässä yhdistyksen kannattaa olla näkyvästi mukana paikkakunnan tapahtumissa sekä tiedottaa toiminnastaan ja tapahtumistaan paikallisen median välityksellä uutisjuttujen ja maksettujen mainosten muodossa. Erilaisten asiantuntijoiden sitominen mukaan viestintään on erittäin tärkeää. (Ulkoisen viestinnän menetelmät, [Viitattu 4.5.2015])

Ulkoisella viestinnällä tulee varmistaa mahdollisimman myönteisen organisaatiokuvan syntyminen ulkoisille yhteistyö- ja kohderyhmille. Ulkoisen viestinnän on tuettava markkinointia ja myyntiä. Aluksi on syytä keskittyä Verstaan imagon luomiseen.

Nuorien ollessa keskeisessä osassa Verstasteatterin toimintaa tulee myös ulkoisen viestinnän ja markkinoinnin painottua sosiaaliseen mediaan. Sosiaalista mediaa voi hyödyntää markkinoinnissa lisäämällä vaikkapa videoita esimerkiksi Youtubeen. Verstaalla olisi myös hyvä olla jonkinlainen oma blogi.

Sosiaalinen media on parhaimmillaan henkilökohtaisempi tapa lähestyä ihmisiä, kuin vaikkapa vaan mainos painetussa mediassa. Facebookissa taas esimerkiksi käyttäjän kaveri on voinut jakaa linkin jostain tuotteesta tai liittynyt kannattamaan jotain ryhmää ja sitä kautta saattaa käyttäjä itsekkin käydä katsomassa, mistä on kysymys.

5 POHDINTA

Verstaalle tarvitaan organisaattoria, mutta mikäli se ei ole mahdollista, on myös muita vaihtoehtoja, kuten edellä toin ilmi. Erilaisia kulttuurialan opiskelijoita voi tässä kohta hyödyntää. Kulttuurialan opintoja on nykyään hyvin monenlaisia, jos kohta kulttuurista on koko ajan leikattukin. Nyt on siis aika toimia.

Nuorisoa täytyy saada enemmän teatteriin. Verstaas on aina ollut ja on edelleen tällaiseen toimintaan mitä mainioin. Tämän tekemäni työn perusteella lähtisin lähestymään nuorisotoimintaa ennen kaikkea improvisaation viitekehysessä.

Koska improvisaatiossa kukaan ei tiedä, mitä seuraavaksi tapahtuu, ei lavastustakaan ole mahdollista suunnitella. Mielikuvitusta tarvitaan, kun näyttämökuva luodaan sanoilla ja mimiikalla. Visuaalisena elementtinä on lähinnä valot. Verstaalla voisi aivan hyvin antaa valo- ja ääniopetusta, joka olisi omiaan tuomaan verstaalle myös poikia ja nuoria miehiä. Verstaas tällaiselle toiminnalle on mitä oivallisin tila. Tarvitaan vain joukko nuoria. Rohkeuttakaan ei oikeastaan tarvita, kuin mukaan lähtemiseen. Sitä tulee kyllä harrastaessa.

Tällaisen toiminnan käynnistymiseen ei välttämättä tarvita, kuin yksi innokas nuori, joka laittaa niin sanotun puskaradion laulamaan sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median arvo tämän kaltaisessa toiminnassa on mittaamaton. Improvisaatio ei tietenkään ole vain nuorten juttu, vaan ihan jokaisen ihmisen oikeus, mutta uskon, että etenkin nuorilla se on ominaisin tapa upota teatterin maailmaan ja kenties edetä harrastuksesta isompiin kuvioihin.

Tärkeimpiä tulevaisuuden suuntaviivoja ovat nuoret, talkootyö, erityisryhmät, yhteistyö Sillan kanssa, kulttuurituotannon opiskelijoiden rekrytointi, sosiaalinen media ja joukkorahoitus. Esitysten vienti talon ulkopuolelle ja toisaalta Verstaan kesäkäytön mahdollistaminen ovat myös tärkeitä.

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli tekijälleen antoisaa, mutta myös haastavaa puuhaa, koska hyppäsin opinnäytetyössä käsittelemääni maailmaan suhteellisen puskista. Luonnollisesti myös tällaista opinnäytetyötä en ole aiemmin tehnyt. Opinnäytetyön tekoprosessi on ollut monivaiheinen. Alussa, ensimmäisten lauseiden tul-

lessa tyhjälle paperille alkoi työ tuntua helpolta, mutta sen jälkeen on tullut vaikeuksia, joista on taas noustu. Laadukkaan ohjauksen ja oman sitkeyden ansiosta tällainen työ on nyt saatettu pakettiin.

LÄHTEET

Karjalainen, A., Kokkonen, T. & Loppi, K. 2002. Selvitys suomalaisen teatterin vapaasta kentästä. 27.5.2002, 6–11.

Lampila, T. 2.4.2013. Identiteetti, imago, maine vai brändi 3/3. [Blogimerkintä]. [Viitattu 4.5.2015]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/helsinginyrittajat/tiedotus/blogi/identiteetti-imago-maine-vai-brandi-3-3>

Mitä on yleisötyö? [Verkkosivu] www.tampereenteatteri.fi [Viitattu 13.5.2015] Saatavana: <http://www.tampereenteatteri.fi/fi/yleisotyö/>

Myhrberg, M. 15.5.2014. Joukkorahoituksen lyhyt oppimäärä. [Verkkosivu]. <http://lexia.fi> [Viitattu 2.5.2015] Saatavana: <http://lexia.fi/fi/2014/05/15/joukkorahoituksen-lyhyt-oppimaara/>

Niemelä, J-P. 2015. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti] Vastaanottaja: Timo Huh-tamäki.

Nimettömät haastateltavat, 2014. Backstage-klubin jäsenet. Haastattelu 12/2014.

Pajula-Ilkka, M. 2014. Myyntineuvottelija. Seinäjoen Kaupunginteatteri. Haastattelu 2014.

Ruokolainen, V. 2012. Valtionosuusteattereiden talouden ja toiminnan kehitys 1992–2010. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen verkkojulkaisu 13/2012.

Seirala, V. 2007. Laitosteatterit julkisen sektorin muutoksessa. Jyväskylän kaupunginteatteri ja Theater aan het Vrijthof. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu-tutkielma.

Sisäinen viestintä. [Verkkosivu] www.kansio.fi [Viitattu 4.5.2015] Saatavana: <http://www.kansio.fi/jarjestotoiminnan-kasikirja/yhdistysjohdon-opas/viestinta/sisainen-viestinta/>

Suhonen, H. 23.7.2014. Joukkorahoitus voi olla aloittavan yrittäjän ainoa pelastus. [Verkkosivu]. www.yle.fi [Viitattu 2.5.2015] Saatavana: http://yle.fi/uutiset/joukkorahoitus_voi_olla_aloittavan_yrittajan_ainoa_pelastus/7371543

Tikkanen, E. 2010. Asiakaspalvelun laadun kehittäminen Seinäjoen kaupunginteatterissa. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Ulkoisen viestinnän menetelmät. [Verkkosivu] www.kansio.fi [Viitattu 4.5.2015] Saatavana: <http://www.kansio.fi/jarjestotoiminnan-kasikirja/yhdistysjohdon-opas/viestinta/ulkoinen-viestinta/>

Valo, V. 2009. Taiteellinen johtaja. Seinäjoen Kaupunginteatteri. Seinäjoen kaupunginteatterin käyttöpäällikkö Jouni Palovaaran arkistot.

Valo, V. 2015. Taiteellinen johtaja. Seinäjoen Kaupunginteatteri. [Haastattelu 11.3.2015]